

Motion till riksdagen 2021/22:1261

av **Hillevi Larsson (S)**

Elever med behov av särskilt stöd

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om elever med behov av särskilt stöd och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Barn som inte får rätt stödinsatser i skolarbetet riskerar att halka efter, vilket i förlängningen kan få stora negativa effekter både för den enskilde och för samhället. Klarar man inte skolan ökar risken dramatiskt för arbetslöshet, fattigdom, missbruk, kriminalitet, ohälsa och förtida död. Det är viktigt att stödinsatser sätts in tidigt.

En finsk studie visar att bland barn som hade svaga studieresultat vid 6 års ålder var det 34 % som hade fortsatt svaga resultat under hela skoltiden, om de inte fick särskilt stöd. Alla elever som riskerar att inte klara skolans mål har rätt till stöd, oavsett orsak eller diagnos. Skolan ska utreda elevens behov av stöd och detta oavsett om föräldrarna motsätter sig en utredning. Men det är inte helt ovanligt att utredningar stoppas för att föräldrarna inte vill och att stödinsatser sätts in först när det finns en diagnos.

Den största gruppen är barn med läs- och skrivsvårigheter och i den gruppen ingår barn med dyslexi. Två växande grupper är barn med adhd och autismspektrumtillstånd. Man räknar med att cirka tio procent av alla barn har neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, bl.a. adhd, ADD, Tourettes syndrom och autismspektrumtillstånd. Trots att allt fler barn behöver särskilt stöd uppger åtta av tio som arbetar i skolan att de inte har tillräcklig kompetens för att bemöta dessa barn. Detta visas i en forskningsstudie som påbörjades 2015 och bygger på intervjuer med 5 000 lärare och annan skolpersonal. Sven Bölte, professor i neuropsykiatri, har lett forskningsstudien och säger att lärarna uppger att de inte fått någon utbildning och inte vet hur de ska lösa konkreta svårigheter i klassrummet.

Lärarstudenterna läser 240 högskolepoäng, men bara en kurs på sex högskolepoäng som handlar om specialpedagogik och hur man bemöter barn med särskilda behov.

Glädjande nog har dock en förbättring skett, som blir verklighet för lärar- och förskolestudenter från och med hösten 2021. Regeringen har infört ett nytt examensmål som går ut på att studenten ska ”visa förmåga att identifiera och i samverkan med andra, tillgodose elevers behov av specialpedagogiska insatser – inbegripet specialpedagogiska insatser för elever med neuropsykiatriska svårigheter”. Detta kan bli betydelsefullt för elever med neuropsykiatriska diagnoser som i framtiden möter lärare som haft detta nya examensmål i utbildningen.

Det vore mycket positivt om kunskapen om specialpedagogiska insatser för barn med neuropsykiatriska diagnoser också görs tillgänglig för de förskollärare och lärare som redan har utbildat sig med de gamla examensmålen. De kommer ju att arbeta många år till och möta många elever med NPF-diagnoser som behöver specialpedagogiska insatser.

Bristande kunskap om hur man når barnen kan leda till att de inte tillgodogör sig undervisningen. Risken är att lärare och skolpersonal inte heller ser vilka barn som är i behov av särskilt stöd och att utredningar och stödinsatser inte kommer till stånd eller kommer för sent. I många fall sätts extra resurser in för barn med särskilda behov efter en utredning. Men lärarna är helt avgörande för att från början upptäcka barn med särskilda behov och hantera situationen i klassrummet, oavsett om extra personal finns till stöd för barnet eller inte.

Det är inte bara i klassrummet som elever kan behöva särskilt stöd. Rasterna och fritids är en stor utmaning för barn som har problem med det sociala samspelet. Där kan vuxenstöd behövas för att kommunicera och hantera oväntade situationer. Detta är viktigt för att eleverna ska må bra och känna sig trygga i skolan. Att raster och fritids fungerar för dessa barn är en förutsättning för att de ska kunna ta till sig undervisningen och för att de ska uthärda att vara i skolan. Annars riskerar de att bli hemmasittare.

I en enkätundersökning av Riksförbundet Attention uppger 90 procent av föräldrarna till barn med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar att barnen behöver stöd men att stödet inte är rätt eller uteblir helt. Detta får långtgående konsekvenser för familjerna. Åtskilliga föräldrar uppger att barnen till följd av det bristande stödet tvingats byta skola, utsatts för mobbing, har brister i läs- och skrivförmåga, eftersläpning i andra ämnen, att de måste använda mer tid till läxläsning eller att de inte vill gå till skolan. Även föräldrarna drabbas av det bristande skolstödet i form av att åtskilliga har tvingats gå ner i arbetstid, fått slitningar i förhållandet och fått sämre hälsa.

Regeringen har gjort viktiga insatser för att förbättra det tidiga stödet och bör överväga fler möjliga vägar för att se till att barn med behov av särskilt stöd får den hjälp de behöver i skolan.

Hillevi Larsson (S)